

1.7 Bruto zunanji dolg

Bruto zunanji dolg se je v letu 2013 znižal kljub izrazitemu povečanju dolga sektorja država, saj so se zmanjšale obveznosti BS do Evrosistema, nadaljevalo pa se je tudi razdolževanje poslovnih bank. Skupni bruto zunanji dolg je konec leta 2013 znašal 39,6 mrd. EUR in je bil v primerjavi z decembrom 2012 nižji za 1,3 mrd. EUR. Zmanjšanje je bilo posledica zmanjšanja kratkoročnega dolga, dolgoročni dolg pa se je v primerjavi s predhodnima letoma lani povečal in ga je za skoraj tri četrtine celotnega dolga.¹

Ob lanskem največjem povečanju dolga državnega sektorja od začetka krize se je njegov delež v skupnem zunanjem dolgu povečal na 39,0 %, delež poslovnih bank pa je po petem letu razdolževanja padel na 18,9 %. Dolg državnega sektorja se je lani povečal za 4,4 mrd. EUR na 15,4 mrd. EUR. Maja je država na ameriškem trgu izdala 5- in 10-letno obveznico v skupni vrednosti 3,5 mrd. USD (2,7 mrd. EUR), novembra pa na evrskem trgu še 3-letno obveznico v višini 1,5 mrd. EUR. Tudi dolg ostalih sektorjev (večinoma podjetij) se je lani znova povečal (za 0,7 mrd. EUR na 10,7 mrd. EUR), in sicer predvsem zaradi prekvalifikacije iz neposrednih naložb v posojilo. K skupnemu znižanju zunanjega dolga je največ prispevalo znižanje obveznosti BS do Evrosistema,² ki so se znižale za 3,4 mrd. EUR na 1,3 mrd. EUR, kar je najmanj od vstopa v evrsko območje. Nadaljevalo se je tudi razdolževanje poslovnih bank do tujine, lani za 2,4 mrd. EUR na 7,5 mrd. EUR. Poslovne banke so tudi lani odplačevale posojila in obveznosti do tujih portfeljskih vlagateljev, nerezidenti pa so iz slovenskih bank umikali vloge. Tudi dolg kapitalsko povezanih oseb (podjetja z 10-odstotnim ali večjim deležem lastništva tujega vlagatelja) se je v letu v letu 2013 znižal, in sicer za 0,6 mrd. EUR na 4,6 mrd. EUR. Znižale so se predvsem dolžniške obveznosti do neposrednih tujih vlagateljev.³ V obdobju 2008–2013 se je skupni bruto zunanji dolg povečal le za 0,3 mrd. EUR, prišlo pa je do pomembne spremembe v njegovi strukturi. Dolg države se je povečal za 11,7 mrd. EUR, dolg poslovnih bank pa zmanjšal za 10,4 mrd. EUR.

V strukturi dolga glede na jamstvo se je v letu 2013 povečal le javni dolg. Javni dolg⁴ se je povečal za 4,4 mrd. EUR na 15,4 mrd. EUR. Javno garantirani dolg⁵ se je znižal za 3,5 mrd. EUR na 5,2 mrd. EUR, kar je bilo lani skoraj v celoti posledica znižanja kratkoročnega dolga BS v okviru Evrosistema. Konec leta 2013 je bilo javnega dolga v strukturi bruto zunanjega dolga za 39,0 %, kar je 29,5 o. t. več kot v letu 2008, javno garantiranega pa za 13,2 % oz. 0,6 o. t. manj kot v letu 2008. Negarantirani dolg zasebnega sektorja se od začetka krize znižuje, večinoma zaradi razdolževanja poslovnih bank, lani se je tako znižal še za 2,2 mrd. EUR. V primerjavi z letom 2008 se je znižal za 11,2 mrd. EUR in je konec leta 2013 znašal 18,9 mrd. EUR.

Slovenija ostaja za Slovaško država z najmanjšim bruto zunanjim dolgom v evrskem območju. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec leta 2013 dosegel 112,2 % BDP (za 3,5 o. t. manj kot leto prej) in ostaja precej nižji od povprečja evrskega območja, ki je (po zadnjih podatkih) že v letu 2012 dosegel 220,0 % BDP.

¹ Delež v skupnem dolgu brez upoštevanja obveznosti kapitalsko povezanih oseb, za katere ročnost ni objavljena.

² Stanja znotraj Evrosistema nastanejo s poravnavo čezmejnih plačil med bankami evrskega območja v sistemu TARGET2. Ta dvostranska stanja se avtomatično agregirajo in ob koncu vsakega dne pobotajo prek Evrosistema, posamezni nacionalni centralni banki pa ostane samo ena neto dvostranska pozicija do ECB. Nekatere nacionalne centralne banke imajo tako v sistemu TARGET2 terjatev in druge obveznosti do ECB.

³ Večinoma zaradi prekvalifikacije posojila.

⁴ Zunanji javni dolg nastane z zadolževanjem institucionalnega državnega sektorja (po ESA 95) na tujih finančnih trgih. Država se lahko zadolži pri mednarodnih finančnih institucijah, tujih vladah ali vladnih agencijah, tujih poslovnih bankah in tudi pri zasebnih posojilodajalcih, če gre za izdajo prenosnih vrednostnih papirjev na tujem finančnem trgu.

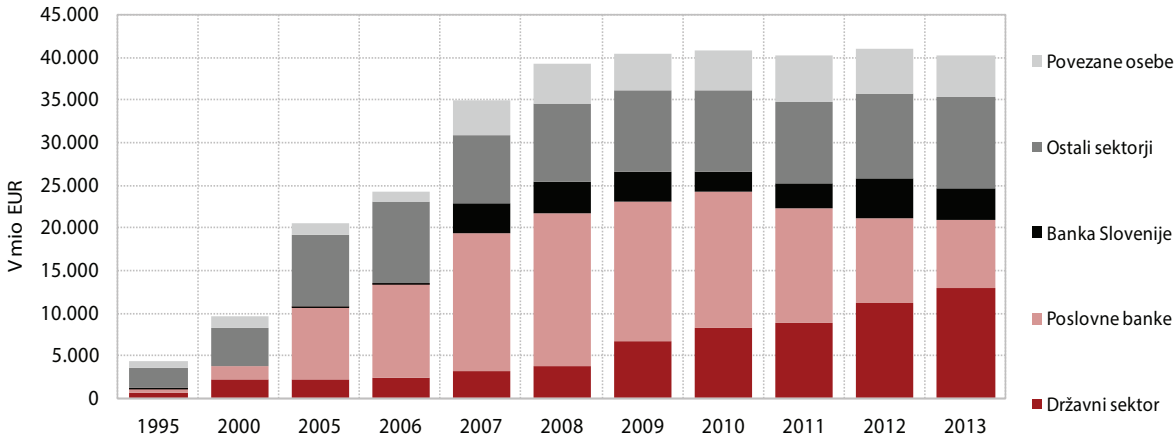
⁵ Javno garantirani dolg je obveznost zasebnopravnega subjekta, pri čemer za odplačilo obveznosti jamči država. Med javno garantirani dolg spadajo tudi obveznosti BS do Evrosistema, nastale s prenosom monetarne politike BS na ECB.

Tabela: Stanje bruto zunanjega dolga Slovenije, konec leta, v mio EUR

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skupaj bruto zunanji dolg	4.275	9.491	20.496	24.067	34.783	39.234	40.318	40.723	40.100	40.849	39.566
Kratkoročni dolg	1.470	2.283	4.573	5.239	10.733	11.595	9.661	8.430	8.203	10.384	6.256
Javni in javno garantirani dolg	0	0	70	77	3.588	3.603	3.360	2.145	2.774	4.613	1.087
Negarantirani zasebni dolg	1.470	2.283	4.503	5.162	7.145	7.992	6.301	6.285	5.429	5.771	5.169
Dolgoročni dolg	2.083	5.895	14.509	17.710	20.058	22.820	26.456	27.627	26.553	25.225	28.652
Javni in javno garantirani dolg	1.178	2.883	3.729	4.275	4.508	5.533	10.602	14.351	14.158	15.173	19.584
Negarantirani zasebni dolg	905	3.012	10.780	13.435	15.550	17.287	15.854	13.276	12.395	10.052	9.068
Obveznosti do povezanih oseb	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.202	4.666	5.343	5.239	4.658
Javni in javno garantirani dolg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Negarantirani zasebni dolg	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.202	4.666	5.343	5.239	4.658

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2014.

Slika: Struktura bruto zunanjega dolga Slovenije po sektorjih

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2014; preračuni UMAR.